Zwolle

Samen werken aan een sociale stad.

Uitvoeringsplan beleidsagenda vrijwilligers- en mantelzorgbeleid

Inhoudsopgave

Inleiding 3

Toelichting 4

Hoofddoel 1 7
Vrijwilligers en mantelzorgers voelen zich erkend en gewaardeerd

Hoofddoel 2 9
Nieuwe vrijwilligers worden actief

Hoofddoel 3 16
Matching van vraag en aanbod

Hoofddoel 4 18
Specifieke aandacht voor jonge mantelzorgers en mantelzorgers met migratieachtergrond

Hoofddoel 5 22
Verbeteren van de vindbaarheid van informatie en de informatieverstrekking zelf

Hoofddoel 6 25
Vrijwilligersorganisaties en organisaties die zich inzetten voor mantelzorgers krijgen ondersteuning. De relatie tussen formele en informele zorg wordt verstevigd

Operationele acties 28

Communicatie 32

Financiering 33

Monitoring 34

Inleiding

Vrijwilligers en mantelzorgers maken Zwolle tot de fijne stad die het voor zoveel mensen is. Ik hoor het telkens weer als mensen van buiten naar Zwolle komen. En ik ervaar het aan den lijve. Om mij heen zie ik dat mensen bijspringen om elkaar te helpen. Bij eenzame inwoners thuis. Op de sportvelden. In het onderwijs en in het jeugdwerk.

Je belangeloos inzetten voor een ander. Zonder dat er iets tegenover staat. Werk waar je plezier en voldoening uithaalt. Zwolle is er goed in. We zijn van de grote steden in Nederland de stad met het hoogste percentage vrijwilligers. En trouwens ook in brede welvaart, in onderling vertrouwen en in gastvrijheid. Er zit iets in onze genen dat maakt dat we elkaar makkelijk vinden. En dat is misschien wel de allerbelangrijkste unieke kwaliteit van onze stad. Daarom gaan we het mogelijk maken dat vrijwilligers en mantelzorgers zich op alle mogelijke manieren ondersteund, gerespecteerd en gewaardeerd voelen. Zodat ze een groot verschil kunnen blijven maken in het leven van een ander en in de Zwolse samenleving.

Daarnaast zijn er talloze praktische handelingen waarin vrijwilligers en mantelzorgers een grote rol spelen, zoals het buiten zetten van vuilcontainers, het maaien van gras, en het helpen met thuisadministratie, vervoer naar het ziekenhuis of het helpen bij het doen van boodschappen. Ook taalmaatjes die helpen bij het leren van de Nederlandse taal zijn van onschatbare waarde. Deze dagelijkse taken en ondersteuning maken een groot verschil in het leven van velen.

Vrijwilligers en mantelzorgers worden steeds belangrijker. Vrijwilligers zorgen ervoor dat de samenleving gezond en veerkrachtig wordt en dankzij mantelzorgers hebben mensen minder snel hulp nodig vanuit bijvoorbeeld de Wmo. Zij vormen het cement in de samenleving. In “De Zwolse Koers in het sociaal domein 2024-2030” hebben we omschreven dat we het belangrijk vinden de sociale basis te versterken en verstevigen, zo ook het vrijwilligerswerk en de ondersteuning van mantelzorgers. Hiermee bereiden we ons voor op de toekomst, waarin de vraag verder zal toenemen én ingewikkelder wordt. Dit komt doordat mensen langer thuis blijven wonen, tekorten aan zorgpersoneel en de vergrijzing. De sociale basis wordt hierdoor steeds belangrijker als vangnet voor inwoners die zich minder goed zelfstandig kunnen redden. Dit begint al bij de vrijwilligers in het verenigingsleven, die zich wekelijks als trainers en coaches op de sportvelden inzetten voor talentontwikkeling, het plezier en het bewegen van kinderen in onze stad. Maar ook de vele individuele maatjes die zich als vrijwilliger inzetten om het leven van een andere Zwollenaar prettiger te maken zijn ontzettend belangrijk in bijvoorbeeld het voorkomen en verminderen van eenzaamheid en een toename van hulpvragen. We proberen te voorkomen dat mantelzorgers overbelast raken, dit doen we door respijtzorg te organiseren en een steunpunt te bieden voor mantelzorgers.

Dit alles doen we passend bij de landelijke ontwikkelingen rondom het Integraal Zorgakkoord (IZA), het Gezond en Actief Levenakkoord (GALA) en toekomstig mogelijk vanuit het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA). En natuurlijk betrekken we de partners in de stad bij de uitvoering, zij zijn tenslotte dicht bij de inwoners en zien wat nodig is.

Michiel van Willigen
Wethouder Bestaanszekerheid en Kansengelijkheid

Toelichting

In december 2024 heeft de gemeenteraad van Zwolle het vrijwilligers-en mantelzorgbeleid vastgesteld. Hierin zijn 6 hoofdoelen geformuleerd, met een dertiental signalen waar we in de komende jaren aandacht aan geven.

Hoofddoel 1 Vrijwilligers en mantelzorgers voelen zich erkend en gewaardeerd
Hoofddoel 2 Nieuwe vrijwilligers worden actief
Hoofddoel 3 Matching van vraag en aanbod
Hoofddoel 4 Specifieke aandacht voor jonge mantelzorgers en mantelzorgers met migratieachtergrond
Hoofddoel 5 Verbeteren van de vindbaarheid van informatie en de informatieverstrekking zelf
Hoofddoel 6 Vrijwilligersorganisaties en organisaties die zich inzetten voor mantelzorgers krijgen ondersteuning. De relatie formele en informele zorg wordt verstevigd.

In het beleid staan 13 signalen beschreven om de doelen te behalen. Door de raad is ook een prioritering in signalen aangegeven. Daar wordt direct mee aan de slag gegaan. Het gaat hierbij om de dikgedrukte signalen, waarbij ‘Specifieke aandacht voor jonge mantelzorgers’ en ‘Respijtzorg’ extra aandacht krijgen.

- Intrinsieke motivatie
- Zorg, vrijwilligers en mantelzorgers in lijn brengen
- Waardering voor mantelzorgers en vrijwilligers
- Specifieke aandacht voor mantelzorgers met een migratieachtergrond
- Onbenut potentieel benutten
- Ondersteuning aan vrijwilliger, maatje, mantelzorger en lotgenotencontact
- Specifieke aandacht voor jonge mantelzorgers
- Blijvende aandacht geven
- Behoefte aan flexibiliteit
- Aansluiting bij betaalde arbeid
- Respijtzorg
- Gebrek aan kadervrijwilligers
- Vrijwilligersbank

De uitwerking hiervan staat in dit uitvoeringsplan. In het plan wordt per hoofddoel aangegeven aan welke signalen we werken, hoe we dat doen en op welke termijn. Dit hangt nauw samen met de subsidieopdrachten aan partners in de stad, die jaarlijks een uitvraag ontvangen voor hun inzet. Dat geeft de mogelijkheid om jaarlijks aan de hand van het uitvoeringsplan te bekijken wat de stand van zaken is, te bepalen waar we op in willen zetten, aan te sluiten bij actualiteiten en hoe we kunnen werken aan de door de gemeenteraad benoemde prioriteiten. De opzet, prioritering en doelen veranderen in principe niet gedurende de doorlooptijd van het vrijwilligers- en mantelzorgbeleid. Naast de gemeente zijn er andere partijen en inwonerinitiatieven die zich individueel of samen inzetten voor een bepaald thema binnen vrijwilligers- en mantelzorgers, zonder betrokkenheid van de gemeente. Deze komen niet terug in dit uitvoeringsplan, maar hebben uiteraard een belangrijke bijdrage in het versterken van de sociale basis van de Zwolse inwoners en worden ten zeerste gewaardeerd.

Integraal Zorgakkoord (IZA) en Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)

In het Integraal Zorgakkoord staan afspraken tussen de overheid en een groot aantal partijen in de zorg. Het doel is de zorg in de komst goed, toegankelijk en betaalbaar houden voor iedereen. Op 25 maart 2024 is het Regioplan Samen Gezond IJssel Vecht vastgesteld. Dit is de lokale vertaling voor de regio IJssel-Vecht, opgesteld in nauwe samenwerking met partners zoals ziekenhuizen, zorgverzekeraar, ouderenzorg, GGZ-organisaties en omliggende gemeenten. Het Zwolse vrijwilligers- en mantelzorgbeleid en deze uitvoeringsagenda sluiten aan op het regioplan en zijn mede gericht op de doelen die in het IZA en het GALA omschreven staan.

Het GALA, als onderdeel van de werkagenda van IZA, richt zich hoofdzakelijk op het bouwen aan een fundament voor een gerichte aanpak op het gebied van preventie, gezondheid en sociale basis, waarin een gezonde samenleving centraal staat. Vanuit het IZA wordt deze gerichte aanpak gezien als voorwaarde voor de beweging naar de voorkant waar gemeenten een belangrijke rol in spelen, onder meer door het versterken van de sociale basis, het aanpakken van gezondheidsachterstanden en de aandacht voor gezondheid op alle beleidsterreinen.

Mantelzorgers en vrijwilligers spelen een cruciale rol in de uitvoering van IZA en GALA. Zij nemen een flink aandeel van alle zorgtaken op zich. Movisie heeft bijvoorbeeld becijferd dat het aandeel vrijwilligers- en mantelzorgwerk ca. 6 miljard euro bedraagt waarvan het merendeel wordt ingezet voor zorgtaken. Het inzetten en ondersteunen van vrijwilligerswerk is één van de actiepunten van GALA. Vrijwillige inzet en bewonersinitiatieven zijn essentieel voor een stevige sociale basis. Een ander actiepunt in het GALA is het ondersteunen van mantelzorgers, omdat het risico bestaat dat zij door een toenemende druk zelf kwetsbaar worden. Zij bieden hulp aan een naaste, die verder gaat dan gebruikelijke hulp. Goed functionerende vrijwilligersorganisaties, burgerinitiatieven, sociale buurten en vrijwillige zorg en ondersteuning zijn belangrijk voor gemeenten. Daarbij is het wel belangrijk om vrijwilligers en hun organisaties op tijd te betrekken bij besluitvormingsprocessen.

Hiermee bedoelen we processen die raken aan de inzet van vrijwilligers en mantelzorgers. Dit bevordert een gevoel van eigenaarschap en verstevigt de lokale aanpak van deze vraagstukken.

Betrokkenheid ketenpartners

Diverse interne en externe ketenpartners, die een sleutelrol vervullen in de uitvoering van ons beleid, zijn betrokken geweest bij het proces van de uitvoeringsagenda. Door middel van gesprekken, gezamenlijke afstemming en een thematafel hebben zij waardevolle inzichten en expertise ingebracht. Wat een belangrijke bijdrage heeft geleverd aan de totstandkoming van deze agenda. Hun betrokkenheid onderstreept het belang van de samenwerking en gedeelde verantwoordelijkheid bij het realiseren van onze doelstellingen. De uitkomsten van de thematafel zijn meegenomen in de doelstellingen en acties.

Leeswijzer

Voor het vervolg van het lezen van dit uitvoeringsplan is het belangrijk om een aantal begrippen van elkaar te onderscheiden. Dat zijn vrijwilligerswerk, informele zorg, mantelzorg en respijtzorg. Daarmee wordt duidelijk wat de overeenkomsten en verschillen zijn.

1. **Mantelzorger** ben je als je onbetaalde en vaak langdurige zorg geeft aan naasten, bijvoorbeeld aan een partner, ouder of kind. Maar ook de zorg voor een buurman, vriend of kennis valt hieronder. Er is sprake van een persoonlijke band tussen mantelzorger en de hulpbehoevende. Het is niet leeftijdsgebonden; jong en oud kunnen mantelzorg verlenen. Mantelzorg wordt vaak ervaren als een morele verplichting en wordt daardoor niet door iedereen als vanzelfsprekend en vrijwillig beschouwd. Mantelzorgers zijn geen vrijwilligers.

2. **Vrijwilligerswerk** is werk dat je onbetaald en onverplicht doet, voor anderen of voor de samenleving. Dat kan bijvoorbeeld als bestuurslid van een vereniging, verkoper bij de kringloopwinkel of als maatje van een nieuwe Zwollenaar.

3. **Informele zorg** gaat over alle zorg die niet vanuit een beroep verleend wordt en waar geen loon tegenover staat. Informele zorg is een gedeelde variant van vrijwilligerswerk en mantelzorg. Daar waar we het in dit beleid hebben over mantelzorger of vrijwilliger dan bedoelen we daar ook de informele zorgverlener mee.

4. **Respijtzorg.** Dit is vervangende zorg voor de mantelzorger, maar dan gericht op de “patiënt”. Door de zorg tijdelijk over te dragen aan professionele zorg wordt de mantelzorger ontlast.

Hoofddoelen, signalen en acties

Het beleidsplan bestaat uit zes hoofddoelen en dertien signalen. In deze uitvoeringsagenda staan de zes hoofddoelen met de signalen die helpen om aan het doel te werken. De nummering verwijst naar de signalen zoals die in het beleidsplan omschreven staan. Per signaal staat vervolgens omschreven welke acties hierbij passen. Het betreft zowel de reeds gestarte acties als de nog uit te voeren acties. Dit biedt een volledig en integraal overzicht van de voortgang en de te nemen stappen.

Hoofddoel 1

Vrijwilligers en mantelzorgers voelen zich erkend en gewaardeerd

Het werk van vrijwilligers en mantelzorgers wordt gewaardeerd. Dit gebeurt meestal bij de vereniging of gemeenschap zelf, door familieleden of buurtgenoten. Als gemeente uiten we dit op meerdere manieren. Zoals bijvoorbeeld met de individuele mantelzorgwaardering, verzoeken vanuit de samenleving voor onderscheidingen en de wijze waarop bestuurders hier aandacht aan geven. Iedereen vindt het fijn om gewaardeerd te worden voor diens inzet. Dat verhoogt de betrokkenheid bij het werk dat verricht wordt.

5.3 Waardering voor mantelzorgers en vrijwilligers

Mantelzorgers en vrijwilligers voelen zich gesteund en gezien. Doordat vrijwilligers zich gewaardeerd voelen, aandacht krijgen en succesverhalen delen worden nieuwe vrijwilligers actief. (Dit draagt ook bij aan hoofddoel 2)

De gemeente actualiseert de vorm van de mantelzorgwaardering.
Om zo meer zicht op de behoefte te krijgen en een meer passende waardering te bieden. Het vinden van de vorm gebeurt middels een enquête. Na analyse van de uitkomsten wordt gekeken welke vorm(en) passend is en als ondersteunend wordt ervaren.

Tijdlijn: April 2025 - oktober 2025. Het streven naar een herijking van de mantelzorgwaardering per 1 januari 2026

Waardering voor vrijwilligers loopt in de eerste plaats via de eigen organisaties.
De gemeente draagt hieraan bij via de lintjesregen, erepenningen en via toespraken van bestuurders. Ook sluiten college en gemeenteraadsleden regelmatig aan bij activiteiten waar vrijwilligers bij betrokken zijn.

Tijdlijn: 2025 en verder

De Verenigde Naties hebben 2026 uitgeroepen tot het Internationaal Jaar van de Vrijwilliger voor Duurzame Ontwikkeling.
Verschillende maatschappelijke organisaties, zoals ZwolleDoet! denken na om te kijken hoe ze hieraan bij kunnen dragen om zo de vrijwilligers in de schijnwerpers te zetten.

Tijdlijn: 2026 en verder

Hoofddoel 2

Nieuwe vrijwilligers worden actief

Zwolle kent een hoge graad van vrijwilligersbetrokkenheid. Hoewel de coronapandemie leidde in Zwolle tot een aanzienlijke daling in het aantal vrijwilligers (van 69% naar 61%), zien we landelijk nu een lichte stijging voor incidentele klussen. Structureel en coördinerend vrijwilligerswerk blijft achter. Tegelijkertijd neemt de vraag naar vrijwilligers toe. Hoe de ontwikkeling in Zwolle is moet nog nader inzichtelijk worden gemaakt.

Er zijn vrijwilligersorganisaties die erin slagen voldoende vrijwilligers te vinden voor hun eigen werkzaamheden, maar dit geldt niet voor alle organisaties. Om het aantal vrijwilligers toe te laten nemen is het belangrijk dat we drempels verlagen, dat mensen makkelijk vrijwilligerswerk kunnen doen, dat organisaties weten hoe ze vrijwilligers kunnen vinden, motiveren en behouden.

5.1 Intrinsieke motivatie

Inzetten op de belangstelling voor een bepaald thema, een vaardigheid of interesse in een bepaalde vorm van vrijwilligerswerk. Hierbij kijken we naar de motivatie van een vrijwilliger of mantelzorger. Vrijwilligersorganisaties spelen in op de behoefte van potentiële vrijwilligers om aan de slag te gaan.

Niet alleen structureel vrijwilligerswerk maar ook korte klussen met een kop en een staart of een kleine vaste taak die je doet op een zelfgekozen moment. (Onderstaande acties dragen ook bij aan hoofddoel 3; matching van vraag en aanbod)

ZwolleDoet! benadert vrijwilligersorganisaties en vraagt of er behoefte is aan: vrijwilligers, kennisdeling, ondersteuning of advies.
Dit is een bestaande opdracht, die ZwolleDoet! ook de komende jaren blijft uitvoeren.

Tijdlijn: 2024 en verder

ZwolleDoet! zet zich actief in om inwoners die nog niet betrokken zijn, te motiveren om bij te dragen aan de gemeenschap.
Een van de aanvullende strategieën is om werknemers in het bedrijfsleven aan te moedigen vrijwilligerswerk te doen. Werkgevers worden geïnformeerd over verschillende mogelijkheden, zoals het beschikbaar stellen van tijd tijdens de werkweek. Dit kan op een toegankelijke manier, bijvoorbeeld als teambuildingsactiviteit of met een lage frequentie.

Tijdlijn: 2026 en verder

Vrijwilligers kiezen steeds vaker voor projecten die aansluiten bij persoonlijke waarden of maatschappelijke thema's. Denk aan duurzaamheid, mentale gezondheid, diversiteit of armoedebestrijding.
Mensen willen bijdragen aan zaken die zij urgent vinden, vaak gevoed door het nieuws of sociale media. Om hierop in te spelen, is het belangrijk om communicatie uitingen en de samenstelling van vrijwilligersprojecten af te stemmen op actuele thema's en deze te integreren in de langetermijnstrategie. Door mensen vroegtijdig te betrekken bij een maatschappelijk thema vergroot je hun betrokkenheid. Inwoners denken vanaf het begin mee en willen zich vanwege de hoge mate van betrokkenheid bij het thema, inzetten als vrijwilliger. Deze aanpak en het belang ervan worden ook gedeeld met vrijwilligersorganisaties.

Tijdlijn: 2025 en verder

Partijen zoals Stichting Present, Voor Elkaar Zwolle, WijZ, Sportservice en Travers Welzijn helpen groepen met aanbod, bijvoorbeeld vanuit kerken, om meer zichtbaar te zijn in Zwolle.
Via de kerken ontstaat er een constante, maar ook groeiende stroom vrijwilligers. Deze vrijwilligers raken vaker structureel betrokken in plaats van incidenteel.

Tijdlijn: 2025 en verder

5.5 Werven van onbenut potentieel

Inwoners die de potentie hebben zich in te zetten voor een ander, maar dit nog niet doen, worden geworven en geactiveerd. Er wordt aangesloten op de intrinsieke motivatie. Vrijwilligersorganisaties worden ondersteund bij het werven van vrijwilligers die passend zijn bij de functie.

De kennis en informatie over hoe de verschillende doelgroepen bereikt kunnen worden, wordt opgehaald bij de vrijwilligersorganisaties in de stad.
Hierbij kan worden gedacht aan: organisaties, vluchtelingen, ouderen die bijna met pensioen gaan.

Tijdlijn: 2025 en verder. Gedurende het jaar bijhouden welke groepen er nu zijn en wat bijvoorbeeld de Meedoen Balie voor inzichten geeft.

Inzetten op bewustwording zoals bij de campagne "Praat vandaag over morgen" of meer onderlinge hulp in de buurt zoals voorzorgcirkels.
Een voorzorgcirkel is een netwerk van mensen die bij elkaar in de buurt wonen en elkaar ondersteunen wanneer dit nodig is. Hierin werken verschillende organisaties in Zwolle met elkaar samen.

Tijdlijn: 2025 en verder.

Hart voor Zwolle gaat in gesprek met bedrijven om hen te inspireren en ondersteunen om zich (een dagdeel) maatschappelijk in te zetten.
Ook Stichting Present organiseert projecten waarbij bedrijven hun medewerkers kunnen inzetten voor vrijwilligerswerk.

Tijdlijn: 2025 en verder

Hart voor Zwolle is aanwezig op jongerenevenementen om de vrijwilligerspool uit te breiden waardoor jongeren zich flexibel kunnen inzetten voor diverse activiteiten.

Tijdlijn: 2025 en verder

ZwolleDoet! heeft gezamenlijk met steunpunten vrijwilligerswerk in Deventer en Enschede een aanvraag gedaan bij de provincie om medewerkers vrijwilligerswerk te realiseren en te stimuleren met behulp van landelijke expertise.

Tijdlijn: start eind 2025, voor de periode van een jaar

ZwolleDoet! geeft advies en bemiddelt bij het inzetten van vrijwilligers met een beperking of kwetsbaarheid.

Tijdlijn: 2025 en verder

5.9 Behoefte aan flexibiliteit

Nieuwe vrijwilligers worden actief doordat vrijwilligersorganisaties inspelen op de behoefte om aan de slag te gaan. Korte klussen met een kop en een staart of een kleine, vaste taak die je doet op een zelfgekozen moment.

De kennis en expertise die er over dit onderwerp wordt gedeeld met vrijwilligersorganisaties.
We zorgen ervoor dat vrijwilligersorganisaties weten waar zij terecht kunnen voor informatie over dit onderwerp.

Tijdlijn: 2026 en verder

Partijen zoals ZwolleDoet!, SamenZwolle en Present hebben aandacht voor de diversiteit van mogelijkheden in vrijwilligerswerk.
De informatie hiervoor wordt goed vindbaar gemaakt voor vrijwilligers.

Tijdlijn: 2026 en verder

5.10 Aansluiten betaalde arbeid

Inwoners met een bijstandsuitkering, een grote afstand tot de arbeidsmarkt of zonder sociaal netwerk stromen via vrijwilligerswerk door naar een betaalde functie.

Duidelijkheid over de mogelijkheden voor het doen van vrijwilligerswerk door inwoners met een bijstandsuitkering, een grote afstand tot de arbeidsmarkt of zonder sociaal netwerk.
Organisaties die deze vragen krijgen van hun vrijwilligers, kunnen bij het expertisecentrum van ZwolleDoet! terecht voor vragen.

Tijdlijn: 2026 en verder

Werkgevers zijn zich bewust van het belang om ruimte te geven aan hun werknemers om zich in te zetten als vrijwilliger (of mantelzorger).
Vrijwilligers krijgen van hun werkgever ruimte om naast hun betaalde werk vrijwilligerswerk te verrichten en mantelzorgers over de manier waarop zij de zorg voor een naaste kunnen combineren met hun betaalde baan. ZwolleDoet! geeft informatie over de manieren waarop dit kan.

Tijdlijn: 2026 en verder

Hart voor Zwolle biedt (participatie-)plekken aan jongeren en volwassen, zodat de persoon met afstand tot de samenleving/arbeidsmarkt geactiveerd en gestimuleerd wordt om mee te doen.
Via deze plekken kunnen ze hun talenten en vaardigheden ontdekken en ontwikkelen van talenten en vaardigheden. Vanuit de #Meedoenbalie zijn er ook contacten met het werkgeverspunt en SamenZwolle biedt inzicht in een zinvolle dag invulling.

Tijdlijn: 2025 en verder

Partijen zoals Hart voor Zwolle, Present, ZwolleDoet! geven presentaties bij maatschappelijke organisaties over bewustwording en de mogelijkheden van vrijwilligerswerk.
Hierdoor kunnen steeds meer mensen meedoen in de samenleving en via deze integrale aanpak van zorg in de stad wordt de sociale basis versterkt. Dit verwerkt de gemeente in de subsidieopdracht van de verschillende partijen.

Tijdlijn: 2025 en verder

Statushouders worden via vrijwilligerswerk en activeringsplekken doorgeleid naar betaald werk.
Zij kunnen aan de slag in de praktijk, bouwen zij een netwerk op, leren zij de taal en doen ze een waardevolle werkervaring op. Via partijen zoals Warm Thuis Zwolle gebeurt dit bijvoorbeeld op het gebied van klussen, techniek en energiebesparing.

Tijdlijn: in 2025 zijn twee activeringsplekken gestart bij Warm Thuis.

5.12 Gebrek aan kadervrijwilligers

Vrijwilligersorganisaties met kadervrijwilligers worden ondersteund en binnen de gemeente worden processen zoveel mogelijk vereenvoudigd, zodat de lasten voor kadervrijwilligers verminderd worden.

Uitgevraagd wordt welke drempels vrijwilligersorganisaties ervaren in processen bij de gemeente Zwolle.

We gaan kijken of en hoe we deze processen kunnen vereenvoudigen voor vrijwilligers en mantelzorgers, dit doen we onder andere samen met het subsidieloket. Hierbij kan gedacht worden aan het aanvragen van een subsidie of een vergunning.

Tijdlijn: voor het aanvragen van subsidies voor 2027 willen we dit klaar hebben

---

De vraag wordt uitgezet, in samenwerking met Sportservice Zwolle, Stadkamer en ZwolleDoet!, of er organisaties in de stad zijn die onvoldoende ondersteund worden en daardoor te weinig kadervrijwilligers hebben.

Ook wordt gekeken of er andere manieren zijn om dit te faciliteren die meer passen bij de huidige structuren.

Tijdlijn: 2025 en verder

Voor wijkverenigingen en sportverenigingen wordt toegespitste informatie ontwikkeld en gedeeld en tools opgesteld voor thema's zoals verzekeringen, veiligheid, subsidies en vergunningen.

Tijdlijn: 2025 en verder

SportService Zwolle begeleidt (breedte)sportverenigingen en sportclubs door advies, bemiddeling en scholingsfaciliteiten te bieden.

De begeleiding is hierbij gericht op:

- Bestuursondersteuning
- Het organiseren en begeleiden van thema- en netwerkbijeenkomsten
- Het verzorgen van scholingsactiviteiten ten behoeve van het versterken van bestuurlijk, organisatorisch en sporttechnisch functioneren
- Het vertalen van signalen en vragen van verenigingen en maatschappelijke ontwikkelingen naar vernieuwd verenigingsaanbod en programma's en benodigde expertise voor sportverenigingen.

Tijdlijn: 2025 en verder

De Stadkamer ondersteunt op onderdelen amateurkunstverenigingen.

De trainingen die zij geven worden afgestemd met ZwolleDoet!

Tijdlijn: 2025 en verder

Wijkverenigingen worden bijvoorbeeld met behulp van vrijwillige coaches ondersteund bij het opzetten van vrijwilligersbeleid, de werving, selectie en begeleiding van nieuwe vrijwilligers.

Tijdlijn: 2025 en verder

ZwolleDoet! Ondersteunt (kader)vrijwilligers door middel van advies en scholing.
Besturen worden ondersteund door middel van vrijwillige experts via Bestuurders Centraal. Dit omvat advies en bemiddeling en procesbegeleiding bij bestuurlijke- en organisatorische vraagstukken. (met uitzondering voor sportverenigingen). Hiermee wordt ingezet op de trends en signalen die in deze uitvoeringsagenda genoemd worden.

Tijdlijn: 2025 en verder

De beschikbare kennis en expertise over het tekort aan kadervrijwilligers wordt in afstemming met het communicatieteam gedeeld met vrijwilligersorganisaties via de expertisebank en tijdens een themabijeenkomst.
Hierdoor weten vrijwilligersorganisaties waar zij terecht kunnen voor informatie en ondersteuning over dit onderwerp.

Tijdlijn: 2026 en verder

Hoofddoel 3

Matching van vraag en aanbod

De waarde van vrijwilligers en mantelzorgers is groot. Om dit goed te benutten is het van belang dat vraag en aanbod goed op elkaar aansluiten. Landelijk gezien is er een lichte toename van 41% naar 49% (CBS, 2023) voor het aantal vrijwilligers dat incidentele klussen oppakt. Het aantal vacatures in de vacaturebank is toegenomen. De vraag naar vrijwilligers bij organisaties is onverminderd groot en neemt zelfs toe. Organisaties geven aan dat het lastiger is om vrijwilligers te vinden, met name voor een structurele inzet en coördinerende (kader)vrijwilligerswerk. Bij mantelzorgers is het belangrijk dat vraag en aanbod op het gebied van ondersteuning goed op elkaar aansluiten, zodat overbelasting voorkomen wordt. Hierbij is het belangrijk dat er aandacht is voor het feit dat het aantal mantelzorgvragen groter wordt wegens de vergrijzing en het langer thuis wonen onevenredig hard stijgt ten opzichte van het aanbod.

5.1 Intrinsieke motivatie

Het aanspreken op de intrinsieke motivatie en het weergeven van de waarde van de klus zorgt voor een betere match en een duurzamere inzet.

Partijen als Hart voor Zwolle, Samen voor Elkaar Zwolle, Present en ZwolleDoet! matchen inwoners aan een hulpvraag.

Door in te gaan op de intrinsieke motivatie van beide partijen wordt de betrokkenheid groter.

Actie: Nadere kennisuitwisseling tussen verschillende partijen

Tijdlijn: 2025 en verder

5.2 Zorg, vrijwilligers en mantelzorgers in lijn brengen

De samenwerking tussen formele zorg, vrijwilligers en mantelzorgers wordt versterkt, zodat er meer als team wordt samengewerkt. Dit sluit aan op de afspraken in het Integraal Zorgakkoord (IZA) en GALA.

Partijen zoals ZwolleDoet!, Stichting Present, WijZ en Hart voor Zwolle hebben contact met hulpverleners/professionals om hulpvragen en hulpvragers in het kader van eenzaamheid in beeld te krijgen.

Zij screenen de hulpvragen verwijzen eventueel door voor aanvragen voor hulp.

Tijdlijn: 2025 en verder

Er wordt in Zwolle breed samengewerkt met bedrijven, kerken en hogescholen voor het aanbod van de groepen vrijwilligers onder het Zwolse Generiek Kompas.

Verschillende organisaties zoals: Present, ZwolleDoet!, Hart voor Zwolle, SWT, Voor Elkaar Zwolle en maatjesplatform werken samen. Ze vullen elkaar aan, voorkomen overlap en verwijzen naar elkaar. Er wordt afgestemd hoe dit verder versterkt kan worden.

Tijdlijn: 2025 en verder

5.13 Vrijwilligersbank

Mensen die op zoek zijn naar een vrijwilligersfunctie kunnen hun CV en competenties in de vrijwilligersbank plaatsen. Vrijwilligersorganisaties kunnen vacatures plaatsen. Vraag en aanbod worden samengebracht. Met de vrijwilligersbank is het duidelijk waar inwoners terecht kunnen om een match te maken.

De gemeente bespreekt de mogelijkheden met ZwolleDoet! voor een pilot vrijwilligersbank. Hier is in het verleden mee geëxperimenteerd.

De bevindingen hiervan nemen we mee. Een vrijwilligersbank kan helpen om duidelijk te maken waar inwoners terecht kunnen om een match te maken.

Tijdlijn: 2026 start pilot.
Deze actie ondersteunt ook hoofddoel 2; nieuwe vrijwilligers worden actief

Hoofddoel 4

Specifieke aandacht voor jonge mantelzorgers en mantelzorgers met migratieachtergrond

Soms hebben kinderen al op jonge leeftijd de zorg voor hun ouders, broertje of zusje. Daarmee dragen zij op jonge leeftijd al een grote verantwoordelijkheid, die kan leiden tot beperkingen in hun sociale leven, persoonlijke ontwikkeling en schoolprestaties.

We vinden het belangrijk dat er specifiek aandacht is voor deze doelgroep en dat zij passende ondersteuning krijgen. Dit geldt ook voor mantelzorgers met een migratieachtergrond. Het 'leven tussen 2 werelden' brengt knelpunten met zich mee voor 2e en 3e generatie migranten, die de mantelzorg verlenen. De ondersteuningsbehoefte bij deze groep is wegens de culturele verschillen anders en om overbelasting te voorkomen spelen we hierop in. Dit doen we samen met samenwerkingspartners die dicht bij deze doelgroep staat.

5.2 Zorg, vrijwilligers en mantelzorgers in lijn brengen

Inwoners van Zwolle met een cultuurdiverse achtergrond hebben toegang tot passende zorg en ondersteuning. Zorgorganisaties ZwolleDoet! en Wijz werken samen met het onderwijs aan het manifest Cultuur sensitieve zorg integraal samen voor de verschillende doelgroepen.

Creëren van bewustwording. D.m.v. organiseren van trainingen voor vrijwilligersorganisaties en voor medewerkers van samenwerkingspartners.

Tijdlijn: 2025 en verder

5.4 Specifieke aandacht voor mantelzorgers met een migratieachtergrond

Mantelzorgers met een migratieachtergrond geven aan onvoldoende te weten bij wie zij terecht kunnen met hun vragen. Dit zien wij terug in de vragen die bij vrijwilligersorganisaties terechtkomen. Dit kunnen onder andere vragen zijn over de zorg van hun naaste, maar ook over zingeving (denk aan vrijwilligerswerk) en ondersteuning bij de Nederlandse taal.

Door specifieke aandacht te hebben voor mantelzorgers met migratieachtergrond wordt erkend dat deze doelgroep aangepaste ondersteuning nodig heeft. Voor mantelzorgers met een migratieachtergrond geldt dat zij een extra risico op overbelasting lopen. Mantelzorgers met een migratieachtergrond hebben behoefte aan stabiliteit, een ondersteuner die hen kent en begrijpt en bij wie zij zich veilig voelen. Hiervoor is een extra mantelzorgconsulent aangesteld. Mantelzorgers en vrijwilligers met een migratieachtergrond weten waar zij terecht kunnen voor informatie en ondersteuning: ondersteund ook hoofddoel 5; verbeteren van de vindbaarheid van informatie en de informatieverstrekking zelf.

Inzet van vertaalmaatjes.

Vertaalmaatjes gaan met anderstalige hulpvragers mee naar afspraken bij zorg- en welzijnsorganisaties om te vertalen. Zij ontlasten daarmee de (jonge) mantelzorger die anders meegaat om te vertalen.

Tijdlijn: 2024 en verder

E-dienst: specifiek vertaalmaatjes en bemiddeling in vrijwilligerswerk-komen steevast aan bod in de maandelijkse training participatieverklaring van Voor Elkaar Zwolle voor een groepje van 20 statushouders.

Inwoners met en zonder ervaring met vrijwilligerswerk wisselen ervaringen uit.

Tijdlijn: 2024 en verder

Voor Elkaar Zwolle organiseert twee keer per week een inloopspreekuur om deelnemers van het Participatie Verklaring Traject optimaal te ondersteunen.

Vrijwilligers staan klaar om vragen te beantwoorden en te helpen met regelingen en praktische zaken.

Tijdlijn: 2025 en verder

Pilots m.b.t bemiddelen van vrijwilligers 'op maat'. (o.a. talent in verbinding en meedoen balie)
Talent in verbinding: Onderzoek naar organisaties met ervaring in het begeleiden van vrijwilligers die extra ondersteuning nodig hebben, en wat ervoor nodig is om die te bieden. Denk aan methodieken, trainingen, tools en tijd

Meedoen balie: Zie beschrijving in hoofddoel 2

Tijdlijn: 2024 en verder

5.7 Specifieke aandacht voor de jonge mantelzorger. Jonge mantelzorgers dragen altijd de verantwoordelijkheid van mantelzorg, maar dat mag hun ontwikkeling/kind zijn niet in de weg staan.

Daarom zetten we ons in voor meer bewustzijn en passende begeleiding in het onderwijs. Jonge mantelzorgers worden niet altijd herkend waardoor er niet tijdig ondersteund of verwezen wordt. Door specifieke aandacht te hebben voor jonge mantelzorgers erkennen we dat dit een groep is die onder andere omstandigheden mantelzorg biedt en eigen behoeften heeft. In samenwerking met de partners die om de doelgroep staan zorgen we gezamenlijk voor passende hulp en ondersteuning. In samenspraak zijn er een aantal activiteiten ontwikkeld om dit te voorkomen.

Individuele ondersteuning/advisering van jonge mantelzorgers, waar passend met behulp van ervaringsmaatjes (1-op-1).
Collectieve activiteiten, gericht op ontspanning en herkenning. Een ervaringsmaatje is een (jong)volwassen vrijwilliger die als kind zelf voor een familielid zorgde. Ouders of professionals melden een kind aan voor een Ervaringsmaatje. Deze aandacht voor jonge mantelzorgers helpt overbelasting, en daarmee latere psychische problemen, voorkomen.

Tijdlijn: 2024 en verder

Communicatie: delen van ervaringsverhalen en het effect van preventie.
ZwolleDoet! heeft persoonlijke verhalen van (jonge) mantelzorgers gedeeld, online en offline. Een deel is landelijk gedeeld door organisaties als JongeMantelzorgers Pro en MantelzorgNL.

Tijdlijn: 2024 en verder

Bewustwording creëren d.m.v. ervaringsverhalen en ambassadeurschap.
Naast de inzet op scholen kan er bewustwording gecreëerd worden bij andere intermediairs en bij jongeren en naasten. Het toepassen of vertalen van werkzame interventies naar de Zwolse situatie.

Tijdlijn: 2024 en verder

Een deelplan m.b.t. scholen/de rol van het onderwijs is uitgewerkt.
Doelstelling: inzet op mantelzorgvriendelijke scholen (in samenhang met samenwerkingspartners zoals SWT), daarin begeleiding bieden en benutten van de door ZwolleDoet! ontwikkelde tools als een e-learning.'

Tijdlijn: 2025 en verder

Inzet van vertaalmaatjes.
Vertaalmaatjes gaan met anderstalige hulpvragers mee naar afspraken bij zorg- en welzijnsorganisaties om te vertalen. Zij ontlasten daarmee de (jonge) mantelzorger die anders meegaat om te vertalen.

Tijdlijn: 2024 en verder

Hoofddoel 5

Verbeteren van de vindbaarheid van informatie en de informatieverstrekking zelf

Het is belangrijk dat vrijwilligers en mantelzorgers zich vooral kunnen richten op hun taak en weinig last ervaren van moeilijk vindbare informatie of moeizame processen. Om hieraan bij te dragen zijn er het startpunt Vrijwilligerswerk, een steunpunt voor Mantelzorg, wordt bestuurs-ondersteuning geboden en is er een samenwerking met SamenZwolle. Niet iedereen weet de weg hier naartoe te vinden, waardoor vragen soms onbeantwoord blijven. Het is daarom van belang om het ondersteuningspunt meer bekendheid te geven en de toegankelijkheid van de ondersteuning te verhogen. Dit zorgt voor verlichting van de zorglast, preventie van problemen, een vergroting van de betrokkenheid en efficiëntie voor organisaties.

Kennisdeling is essentieel om samenwerking te versterken, expertise te vergroten en nieuwe inzichten te bieden. Door kennis te delen via presentaties, campagnes en bijeenkomsten speelt SamenZwolle een belangrijke rol in het sociale domein. Het bereikt diverse doelgroepen en verhoogt de effectiviteit in de aanpak van maatschappelijke vraagstukken.

5.6. Ondersteuning aan vrijwilliger, maatje, mantelzorger en lotgenoten contact

Het verbeteren van de vindbaarheid van informatie en de informatieverstrekking heeft een positieve impact op zowel de vrijwilligers en mantelzorgers als de mensen die zij ondersteunen.

Startpunt Vrijwilligerswerk ondersteunt vrijwilligersorganisaties en initiatieven met oplossingen voor complexe bestuurlijke vraagstukken, het realiseren van matches en met trainingen en netwerkbijeenkomsten.

Tijdlijn: 2024 en verder

Zwolle kent meer dan 20 maatjesprojecten.
Die zijn verenigd in het Platform Maatjesinitiatieven Zwolle. 'Maatje zijn' wordt zo gezamenlijk gepromoot, met als gevolg minder wachtlijsten en meer passende matches. Met verschillende partners (o.a., Hart voor Zwolle, Stichting voor Elkaar Zwolle, Stichting Present, Wijz, Travers Welzijn, SamenZwolle, De Kern, Deltion, Humanitas) en maatjes is er in opdracht van de gemeente door Spectrum onderzoek gedaan naar de maatjesprojecten. Hieruit blijkt dat het vinden en binden van vrijwilligers een uitdaging is en dat het hebben van een Maatjesplatform op SamenZwolle daarbij helpt. Organisaties werken samen om hulpvragen gezamenlijk op te lossen en vrijwilligers als maatjes van 'Zwolle' te behouden. Zo worden vrijwilligers maatje van Zwolle, in plaats van voor verschillende organisaties. Dit wordt meegenomen in de subsidie-uitvragen voor de komende jaren.

Tijdlijn: 2026 en verder

Voor doelgroepen van SamenZwolle die niet bereikt worden via de reguliere middelen, worden campagnes op maat ontwikkeld.
Deze campagnes vergroten de bekendheid van SamenZwolle en de effectiviteit van het platform. Dit draagt bij aan langer zelfstandig wonen, het samen oppakken van maatschappelijke vraagstukken en het voorkomen van zwaardere zorg. Een uitdaging blijft het bereiken van laaggeletterden en inwoners die niet digitaal vaardig zijn of geen Nederlands spreken. Onderzocht wordt hoe deze doelgroep beter bereikt kan worden, dit wordt meegenomen in de uitvoering.

Tijdlijn: 2025 en verder

5.8. Blijvende aandacht

Er wordt een expertisecentrum ontwikkeld waar vrijwilligers, mantelzorgers en maatschappelijke organisaties gebruik van kunnen maken. Hiermee vergroten we de kennis over de thema's en creëren we bewustwording in de samenleving.

Het bestaande ondersteuningspunt zal in 2026 het expertisecentrum worden, waar vrijwilligers, mantelzorgers en maatschappelijke organisaties gebruik van kunnen maken.
Hiermee vergroten we de kennis over de thema's en creëren we bewustwording in de samenleving. Deze expertise wordt ook gedeeld via nieuwsbrieven en andere kanalen.

Tijdlijn: 2026 en verder

5.10 Aansluiting bij betaalde arbeid

De gemeente verbetert de overgang van vrijwilligerswerk naar betaalde arbeid. Inwoners, vrijwilligersorganisaties en werkgevers weten waar zij terecht kunnen voor informatie rondom de overgang van vrijwilligerswerk naar een betaalde baan.

De participatieketen inrichten zodat betaald werk als follow-up van vrijwilligerswerk eerder in beeld gebracht kan worden als iemand een vrijwilligersfunctie uitvoert.

Wanneer iemand zich voor een uitkering meldt wordt gekeken of de inwoner ontwikkelbaar is naar werk, soms is vrijwilligerswerk eerst nodig. Dit maakt deel uit van een groter traject dat gemonitord wordt door Tiem en/of SWT en hierin wordt samengewerkt met vrijwilligersorganisaties en SAH-partners. Wanneer inwoners niet weten hoe zij richting werk kunnen komen, dan kunnen ze zich bij het regionaal werkcentrum melden, zij helpen bij een vraaganalyse en begeleiden warm door om richting werk te komen.

Tijdlijn: De begeleiding en monitoring gebeuren op dit moment al. In 2026 wordt het regionaal werkcentrum formeel geopend, op dit moment is het al operationeel. Partijen blijven werken aan een goede samenwerking.

Vanuit Startpunt Vrijwilligerswerk wordt er in het RIB-netwerk (Re-integratiebedrijven UWV) geparticipeerd.

Daarin adviseren en ondersteunen we mensen die niet kunnen meekomen op de arbeidsmarkt. Vanuit ZwolleDoet! en SamenZwolle werken we samen op locatie met Sociale Wijkteams

Tijdlijn: 2024 en verder

Hoofddoel 6

Vrijwilligersorganisaties en organisaties die zich inzetten voor mantelzorgers krijgen ondersteuning. De relatie tussen formele en informele zorg wordt verstevigd

Het leven van een mantelzorger draait veel om de mantelzorgvrager maar er is ook het eigen maatschappelijk leven. Mantelzorgers hebben een belangrijke rol. Veel werkzaamheden die zij verrichten zijn voor de mantelzorgvrager uitermate belangrijk en worden niet door de formele zorg verricht. Nu vaker een beroep wordt gedaan op het eigen netwerk van een ziek of hulpbehoevend persoon, wordt de samenwerking tussen formele en informele zorg belangrijker. Met diverse partijen werken we aan beter onderling begrip en samenwerking. Er is veel commitment om dit samen op te pakken.

We zien dat mantelzorgers steeds vaker worden betrokken bij de formele zorg, maar er is verbetering mogelijk in de samenwerking tussen de formele en informele zorg. Daarnaast is het ook van belang dat werkgevers oog hebben voor medewerkers die zich inzetten als mantelzorger, om te voorkomen dat de mantelzorger uitvalt. Respijtzorg kan hier een rol spelen, zodat de mantelzorger af en toe een pauze van de zorgtaken kan nemen.

5.2 Zorg, vrijwilligers en mantelzorgers in lijn brengen

De samenwerking tussen formele zorg, vrijwilligers en mantelzorgers wordt versterkt, zodat er meer als team wordt samengewerkt. Dit sluit aan op de afspraken in het Integraal Zorgakkoord (IZA) en GALA. (Onderstaande acties sluiten ook aan bij hoofddoel 3; matching van vraag en aanbod)

Generiek Kompas is een netwerk/afstemmingsoverleg dat als doel heeft om formele en informele zorg (bedrijven, kerken en hogescholen) beter op elkaar af te stemmen.

Dit overleg bestaat uit een mix van ongeveer 15 formele zorgorganisaties (zoals Present, ZwolleDoet!, Hart voor Zwolle, SWT, Voor Elkaar Zwolle en maatjesplatform) en informele zorgpartijen. Ze komen elk kwartaal samen om elkaars expertise te er- en herkennen en concrete samenwerkingsafspraken te maken. Door elkaar aan te vullen, overlap te voorkomen en naar elkaar te verwijzen, wordt de samenwerking versterkt. De Gemeente Zwolle onderzoekt welke rol zij hierin kan spelen en of er aanvullende gesprekken nodig zijn, bijvoorbeeld met mantelzorgers, om de afstemming tussen formele en informele zorg soepel te laten verlopen.

Tijdlijn: 2025 en verder

5.6 Ondersteuning aan vrijwilligers, maatjes, mantelzorgers en lotgenotencontact

Er is informatie beschikbaar voor organisaties en vrijwilligersorganisaties die werken met mantelzorgers.

Er is behoefte aan lotgenotencontact op veel verschillende onderwerpen. Voor onderwerpen die te maken hebben met vrijwilligers en mantelzorgers is ZwolleDoet! hier een eerste aanspreekpunt voor.

Er zijn meerdere manieren om ervaringsdeskundigheid hierop te benutten. Als ambassadeurs, d.m.v. ervaringsverhalen tot aan vrijwillige experts en woordvoerders binnen meer formele overleggen. In samenwerking met onder andere Toegankelijk Zwolle, Salt en het netwerk van ervaringsdeskundigen binnen GGZ wordt er een voorstel uitgewerkt hoe dit in Zwolle ingezet kan worden.

Tijdlijn: 2026 en verder

Creëren van begeleidingsuren voor mantelzorgers en vrijwilligers die warme overdracht of begeleiding nodig hebben in verband met taal of culturele verschillen of andere vrijwilligers met een kwetsbaarheid.

In overleg met Stichting Voor Elkaar Zwolle, St. Present Zwolle en ZwolleDoet! wordt gekeken wat hierin de mogelijkheden zijn. Hierin wordt de samenwerking gezocht met partijen die samenwerken aan het Manifest Cultuursensitieve zorg.

Tijdlijn: 2026 en verder

5.11 Respijtzorg

Signaleren en bespreekbaar maken door professionals van de behoefte aan een adempauze voor de mantelzorger en het voorkomen van overbelasting.

De coalitie 'Vitaal ouder worden – werkgroep respijtzorg' uit het samenwerkingsverband Samen Gezond IJssel-Vecht heeft opdracht gekregen om regionaal te kijken hoe respijtzorg kortdurend verblijf (logeeropvang) goed geregeld kan worden.

Er komt een regionaal ondersteuningspunt bij ZwolleDoet!. Hier kunnen vrijwilligers, organisaties die met vrijwilligers werken en mantelzorgers terecht kunnen met vragen over respijtzorg.

Tijdlijn: 2025 en verder

Door verschillende communicatie-uitingen en ervaringsverhalen te delen krijgt respijtzorg (vervangende mantelzorg) meer bekendheid.

Dit helpt mantelzorgers om te begrijpen wat respijtzorg is en hoe zij hier gebruik van kunnen maken.

Tijdlijn: 2025 en verder

Respijtzorg gebeurt via verschillende accounts en beleidsterreinen. Dit wordt in kaart gebracht en er worden verbindingen gelegd.

Ook wordt er gekeken welke plek respijtzorg kortdurend verblijf (logeeropvang) het beste kan krijgen. In 2026 loopt het huidige contract op respijtzorg kortdurend verblijf af. Er wordt gekeken of er in combinatie met andere vormen van respijtzorg een bredere aanbesteding gedaan kan worden.

Tijdlijn: 2025 en verder

Operationele acties

De volgende acties zijn vrij operationeel, lopen vaak al, maar willen we niet onbenoemd laten. Deze acties dragen bij aan de hoofddoelen.

Hoofddoel 1
Vrijwilligers en mantelzorgers voelen zich erkend en gewaardeerd

5.3. Waardering voor mantelzorgers en vrijwilligers

De organisatie van de mantelzorgwaardering digitaliseren waar mogelijk. Ieder jaar wordt er naast een digitale mailing, ook een brief per post gestuurd naar het hele bestand van ZwolleDoet!. Dit jaar willen we kijken wat het effect is als we die brief niet sturen. Indien noodzakelijk wordt hierop bijgestuurd. De werkwijze wordt hierdoor efficiënter en duurzamer.

Tijdlijn: 2025 en verder

ZwolleDoet! heeft een opdracht in de waardering voor de stad rondom de dag van de vrijwilligers. Dit jaar is na een kleinschalig onderzoek voor een andere opzet (aanvragen voor eigeninvulling - op maat) gekozen. Dit loopt goed.

Voorstel: deze opzet meenemen in de verkenning. Cadeau voor vrijwilligers #watjijdoet

Tijdlijn: 2025

5.8 Blijvende aandacht geven

We blijven op de hoogte van ontwikkelingen en nieuwe kennis op het gebied van vrijwilligers en mantelzorg, zodat we vrijwilligers en mantelzorgers goed kunnen faciliteren.

Bij elkaar brengen van diverse landelijke, regionale en lokale onderzoeksgegevens waaronder ook thematafels en buurt-voor-buurt onderzoek. Aanvullend onderzoek/uitvraag op actuele trends kunnen ophalen en delen. Om zo in beeld te houden waar behoefte aan is.

Tijdlijn: 2025- doorlopend

Hoofddoel 2
Nieuwe vrijwilligers worden actief

5.1 Intrinsieke motivatie

Het hele jaar door werft Startpunt Vrijwilligerswerk vrijwilligers voor vacatures middels de ZwolleDoet!-vacaturebank. Daarnaast is er de lokale campagne #watjijdoet, die gezamenlijk met organisaties wordt gevoerd. Ook nemen ze deel aan landelijke acties en informeren we specifieke doelgroepen over mogelijkheden en voordelen van vrijwilligerswerk. De vacatures worden onder de aandacht gebracht via sociale media, nieuwsbrieven en de lokale krant, de nieuwssite zwolle.nu.nl en de vacaturewand in de etalage van ZwolleDoet!. Ook via het maatjesplatform en SamenZwolle wordt er samengewerkt op basis van vraag en aanbod.

Promoten van vrijwilligerswerk door middel van video's en ervaringsverhalen te lanceren op sociale media om bewustwording te creëren en mensen te enthousiasmeren vanuit hun intrinsieke motivatie vrijwilligerswerk te gaan doen.

Tijdlijn: 2024 en verder

Evenementen als NL-Doet dragen bij aan het werven van nieuwe vrijwilligers. In Zwolle hebben in 2024 maar liefst 194 vrijwilligers aangemeld via de website om de handen uit de mouwen te steken in Zwolle. Deze vrijwilligers kunnen daarna besluiten om structureel vrijwilligerswerk te gaan doen.

Tijdlijn: Jaarlijks in maart

Partijen zoals Hart voor Zwolle organiseren inspiratielessen en gastlessen op scholen en studentenverenigingen. Daarnaast organiseren ze ontmoetings- en evenementenactiviteiten om jongen mensen op een laagdrempelige manier kennis te laten maken met vrijwilligerswerk.

Tijdlijn: 2025 en verder

Partijen zoals Hart voor Zwolle maken persoonlijk kennis met de jongeren die als vrijwilliger aan de slag willen, daarbij brengen ze de persoonlijke motivatie ook in kaart. Op die manier is de kans groter op langere betrokkenheid.

Tijdlijn: 2025 en verder

Hoofddoel 4
Specifieke aandacht voor jonge mantelzorgers en mantelzorgers met migratieachtergrond

5.4 Specifieke aandacht voor mantelzorgers met een migratieachtergrond

Er worden ervaringen verzameld d.m.v. een pilot in Holtenbroek binnen het netwerk van cultuur sensitieve zorg. Ook belangrijk hierin zijn de vrijwilligers in het verenigingsleven, die zich wekelijks als trainers en coaches op de sportvelden inzetten voor talentontwikkeling, het plezier en het bewegen van kinderen in onze stad.

Tijdlijn: 2e helft 2025

Signalen vanuit de mantelzorgondersteuning specifiek voor deze doelgroep worden vertaald in acties en aanbevelingen m.b.t. vindbaarheid en toegankelijkheid van zorg en ondersteuning.

Tijdlijn: 2e helft 2025

Ervaringsdeskundigen en ambassadeurs met verschillende achtergronden en verhalen inzetten bij gastlessen, voorlichtingen en bijeenkomsten voor mantelzorgers en (toekomstige) professionals.

Tijdlijn: 2024 en verder

Tijdens wekelijkse Klets & Koekmomenten bieden vrijwilligers van Stichting Present nieuwe Zwollenaren een informele plek om de Nederlandse taal te oefenen en elkaar te ontmoeten. Ze helpen nieuwkomers met taal, huiswerk, post en praktische vragen, zoals financiën en schoolzaken. De bijeenkomsten zijn laagdrempelig en toegankelijk voor mensen uit verschillende landen. Hieruit ontstaan vaak aanvullende activiteiten om hulpvragen op te lossen.

Tijdlijn: 2025 en verder

Stichting Present beheert een WhatsApp groep voor Zwolse vrijwilligers die zich incidenteel willen inzetten voor nieuwkomers. Er wordt gezorgd voor een goede balans tussen hulpvragen en succesverhalen.

Tijdlijn: 2025 en verder

Hoofddoel 5
Verbeteren van de vindbaarheid van informatie en de informatieverstrekking zelf

5.6 Ondersteuning aan vrijwilligers, maatjes, mantelzorgers en lotgenotencontact

SamenZwolle is hét online platform waar vraag en aanbod van mensen en organisaties samenkomen. Oproepen, activiteiten, vrijwilligerswerk en sociale initiatieven. Zwollenaren zonder groot netwerk vinden er praktische en sociale ondersteuning. Dit helpt mensen om beter voor zichzelf te zorgen en langer zelfstandig en actief te blijven.

Actie: Dit platform wordt verder ontwikkeld en verbeterd, met als belangrijkste doel de website nog toegankelijker te maken voor bepaalde doelgroepen. Zoals laaggeletterden, digibeten en senioren. Om dit te realiseren worden partners maar ook hun doelgroepen en de bredere Zwolse gemeenschap betrokken bij het ontwikkelproces van de website.

Tijdlijn: 2025 en verder

Hoofddoel 6
Vrijwilligersorganisaties en organisaties die zich inzetten voor mantelzorgers krijgen ondersteuning. De relatie tussen formele en informele zorg wordt verstevigd

5.2 Zorg, vrijwilligers en mantelzorgers in lijn brengen

Nieuwsbrief voor professionals; in samenwerking met het Cultuursensitief netwerk en ZwolleDoet! en SamenZwolle.

Tijdlijn: Periodiek

5.11 Respijtzorg

Door verschillende communicatie-uitingen en ervaringsverhalen te delen krijgt respijtzorg (vervangende mantelzorg) meer bekendheid. Dit helpt mantelzorgers om te begrijpen wat respijtzorg is en hoe zij hier gebruik van kunnen maken.

Tijdlijn: 2025 en verder

Signaleren en bespreekbaar maken door (toekomstig) professionals van de behoefte aan een adempauze voor de mantelzorger en het voorkomen van overbelasting. ZwolleDoet! werkt mee aan een Hogeschool lesmodule palliatieve zorg. Uitbreiding naar andere minors en opleidingen kan de bewustwording vergroten.

Tijdlijn: 2025 en verder

Communicatie

Mantelzorg en vrijwilligerswerk vormen een belangrijk onderdeel van een sterke sociale basis in onze stad. Het versterken van de sociale basis is een opgave waarbij de gemeente Zwolle samenwerkt met diverse partners. In (account)gesprekken met onze partners spreken we de wens uit om communicatie op elkaar af te stemmen, zodat boodschappen elkaar versterken. Als gemeente ondersteunen we dit door vanaf Q3 2025 een structureel overleg te organiseren met de communicatieprofessionals van de betrokken partners. Om de gezamenlijke impact te vergroten, is het doel te komen tot afgestemde communicatie waarbij we campagnes en communicatiemomenten bundelen. Zodat we tegelijk én in samenhang aandacht besteden aan thema's die we samen prioriteren. Denk hierbij aan onderwerpen als de werving van vrijwilligers, ondersteuning van jonge mantelzorgers en het onder de aandacht brengen van respijtzorg.

Omdat het voor inwoners belangrijk is dat ze zonder communicatieve tussenstappen direct terechtkomen bij de juiste organisatie voor bijvoorbeeld lotgenotencontact of mantelzorgondersteuning, treedt gemeente Zwolle over het algemeen niet op als primaire afzender. Wel vervult de gemeente een ondersteunende, versterkende en faciliterende rol. Door communicatiekracht te bundelen, creëren we meer zichtbaarheid en effect.

Financiering

De bestaande financiële middelen worden ingezet om uitvoering te blijven geven aan bijvoorbeeld maatjesprojecten, mantelzorgwaardering, bewustwording en kennisdeling over het werven van vrijwilligers en over het ondersteunen van mantelzorgers. De gemeenteraad heeft met het vaststellen van de perspectiefnota 2026-2029 (PPN) aangegeven in te blijven zetten op een sterke sociale basis en daar extra financiële middelen voor vrijgemaakt. De PPN vormt dus een belangrijke financiële drager voor deze uitvoeringsagenda. Voorgesteld is een deel (€250.000) van het beschikbare bedrag te reserveren voor het versterken van de ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers. Het vrijwilligers- en mantelzorgbeleid en voorliggende uitvoeringsagenda omvatten doelen en acties die erop gericht zijn toekomstige tekorten te voorkomen. Het vergroten van de inzet op deze twee belangrijke thema's vraagt om een ander financieel plaatje, meer en andere uitvoeringsopdrachten vragen ook om een grotere financiële bijdrage aan de uitvoeringsorganisaties.

Voor 2026 neemt de gemeenteraad hierover een besluit bij het vaststellen van de begroting 2026. Voor de jaren daarna word hierover samen met het Bestuurlijk Overleg Sociale basis een besluit genomen, ten tijde van dit schrijven is dat nog niet gebeurd. Wanneer de aangevraagde €250.000 beschikbaar komt voor 2026 en verder kunnen doelgroepen zoals mantelzorgers met een migratieachtergrond en jonge mantelzorgers bijvoorbeeld gerichter ondersteund worden. Vertaalmaatjes kunnen worden ingezet. Werkgevers worden gemotiveerd en geïnformeerd over de mogelijkheden van het doen van vrijwilligerswerk in combinatie met betaald werk en ook vindt er kennisdeling met werkgevers plaats over het uitvoeren van mantelzorgtaken in combinatie met werk. Het onbenut potentieel aan vrijwilligers actiever aangeboord, bijvoorbeeld door in te zetten op de intrinsieke motivatie. Onderzocht wordt of het in Zwolle passend is met een vrijwilligersbank te werken.

Monitoring

Monitoring is een essentieel onderdeel bij het verbeteren van de leefbaarheid en de dienstverlening binnen een gemeente. Door gegevens en onderzoeken te combineren, kan er beter worden ingespeeld op de behoeften van inwoners en kunnen we zien wat wel en niet werkt. Het doel is om met samenwerkingspartners en binnen de gemeente gegevens te verzamelen en deze te koppelen aan landelijke onderzoeken. Door samen te werken, krijgen we een beter beeld van de lokale situatie, die per wijk kan verschillen. Ook geeft het de mogelijkheid tussentijds bij te sturen. Hieronder staan enkele belangrijke meetinstrumenten, initiatieven en onderzoeken aan de hand waarvan we de uitvoerende acties monitoren.

Buurt voor Buurt

Het "Buurt voor Buurt" onderzoek geeft informatie over hoe mensen hun wijk ervaren. Door vragenlijsten in te vullen, kunnen bewoners laten weten wat goed gaat en wat beter kan. Via de sociale index in dit onderzoek wordt bijvoorbeeld gekeken in welke mate Zwollenaren deelnemen aan de samenleving via het verenigingsleven of met het helpen van anderen. In 2024 bleek dat het aantal vrijwilligers is toegenomen naar 65%, nadat in 2022 een Coronagerelateerde daling zichtbaar was. In de jaren voor Corona lag het percentage rond 67-70%, met de acties in deze uitvoeringsagenda willen we dit percentage vrijwilligers weer bereiken.

Het aantal Zwolse inwoners dat de afgelopen jaren iemand geholpen heeft die langere tijd ziek, hulpbehoevend of gehandicapt is dat is met 44% gelijk gebleven. Met het oog op het langer thuis wonen, de vergrijzing en de beweging van curatieve naar preventieve zorg verwachten we dat dit percentage de komende jaren toeneemt. Goede ondersteuning van mantelzorgers is erg belangrijk, om uitval zoveel mogelijk te voorkomen.

Onderzoeken door ZwolleDoet!

ZwolleDoet! monitort de impact van vrijwilligerswerk, de ondersteuning van mantelzorgers en maatschappelijke projecten. Ze verzamelen gegevens over de vrijwilligers en mantelzorgers uit hun bestand, voeren evaluaties en klanttevredenheidsmetingen uit en registreren het bereik van communicatie-uitingen. Er wordt gebruik gemaakt van lokale en landelijke onderzoeken.

Accountgesprekken en subsidieopdrachten partners

Er wordt op regelmatige basis met alle partners afgestemd over de voortgang van de acties. Tijdens deze gesprekken worden er inzichten gedeeld en signalen afgegeven, op basis waarvan de opdrachten bijgesteld kunnen worden naar de actuele situatie. In de jaarverslagen zetten de partners uiteen op welke manieren zij de ontvangen middelen vanuit de gemeente hebben ingezet, hoeveel deelnemers en activiteiten er waren en met welke partners is samengewerkt. Alle informatie voorafgaand, gedurende en afloop van een subsidiejaar wordt besproken tijdens de accountgesprekken en verwerkt in de nieuwe subsidieopdrachten voor het toekomstig jaar. Hiermee blijft er sprake van een passende opdracht voor de samenwerkingspartners en sluiten we aan op actuele ontwikkelingen in de stad.

Cliëntervaringsonderzoek

Gemeenten zijn verplicht jaarlijks een cliëntervaringsonderzoek uit te voeren onder inwoners die ondersteuning ontvangen vanuit de Wmo of de Jeugdwet. Hierin vormt mantelzorg ook een klein onderdeel. Gemonitord wordt of mantelzorg ter sprake is geweest tijdens het keukentafelgesprek en of er iemand in het eigen netwerk is die ondersteuning biedt bij de hulpvraag. Hieruit blijkt bijvoorbeeld dat in 2024 72% van de cliënten met een Wmo-indicatie in Zwolle mantelzorg ontving, vaak van een partner of kinderen.

Doordat alle gemeenten verplicht zijn een dergelijk onderzoek te doen, kunnen de uitkomsten goed met elkaar vergeleken worden en kunnen gemeenten hun beleidsmaatregelen aan de hand van de uitkomsten aanpassen. Dit kan via waarstaatjegemeente.nl, hierbij wordt aangemerkt dat de demografische ontwikkelingen van gemeenten niet gelijk zijn en hiermee rekening moet worden gehouden bij het vergelijken van gegevens.

Dit is een uitgave van gemeente Zwolle, oktober 2025

Uitvoeringsagenda vrijwilligers- en mantelzorgbeleid

Opmaak:
Team vormgeving, afdeling Communicatie

zwolle.nl